

**UVEREJNENÉ: 26.02.2015**

**HOSPODARSKE NOVINY**

**Pásový opar**

Pásový opar spôsobuje rovnaký vírus (varicella zoster), ktorý vyvoláva ovčie kiahne. Po prekonaní kiahní však vírus zostáva v zhluku buniek okolo chrbtice a v mieche. Tu sa môže kedykoľvek aktivovať.

***„Spoločným znakom herpes vírusov je ich prežívanie po prekonanej akútnej infekcii v gangliách, teda v zhlukoch nervových buniek, čo je spojené s pomalým množením vírusu,“*** konštatuje prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD., z Kliniky infektológie a cestovnej medicíny UNLP a LF UPJŠ v Košiciach. Vírusy samy osebe nie sú schopné existovať, tvorí ich len genetická informácia a obal. Na množenie potrebujú hostiteľskú bunku, ktorú využijú na to, aby vytvorila ich kópie. Herpetické vírusy sú na rozdiel od chrípkových stabilné, nemutujú a v niektorých bunkách ľudského tela prežívajú dlhodobo. Na pásový opar môžu ochoriť len tí, ktorí v detstve prekonali ovčie kiahne. V ich tele sa po prekonaní ochorenia usídlil vírus varicely a mnoho rokov tam môže prebývať bez akýchkoľvek príznakov. Objaví sa obyčajne u dospelých pacientov, ktorí môžu dokonca ochoriť aj viackrát. Ide teda o opätovný výskyt, ohraničený na určitú oblasť, nie na celé telo ako pri ovčích kiahňach. Typický je výskyt ochorenia vo vyššom veku, najmä po 65. roku života. Najčastejší spúšťač pásového oparu je oslabená imunita, preto sú najrizikovejší chronicky chorí pacienti, starší, ľudia po transplantácii, alebo aj tí, čo užívajú kortikoidy.

### **Príčiny ochorenia**

Pri pásovom opare nejde o opätovné nakazenie vírusom a nie je úplne zrejmé, prečo táto nemoc odštartuje, ale odborníci konštatujú, že príčinou je s vysokou pravdepodobnosťou oslabenie imunity. ***„Presné príčiny reaktivácie infekcie vírusu a vzniku pásového oparu nie sú vždy jasné a nedajú sa predvídať. K reaktivácii vedú lokálne vplyvy - úraz, tlak nádoru, ako aj celkový vplyv oslabenia bunkovej imunity v priebehu onkologických ochorení, HIV infekcie, cukrovky, autoimunitných ochorení, cytostatickej a imunosupresívnej liečby. Niekedy sa pásový opar objaví v priebehu liečby inej závažnej infekcie, napríklad pri liečbe zápalu pľúc, komplikovaných močových infekcií a podobne,“*** popisuje prof. Jarčuška. Niekedy, aj keď vzácne, môže byť pásový opar prvým prejavom infekcie vírusom herpes zoster. Infekcia sa v podstate začína podobným spôsobom ako bežný herpes, teda svrbením a pálením. Niekedy pacienti pociťujú v mieste bolesť a trpnutie, neskôr sa objaví začervenaná pokožka a napokon pás vyrážok. Chorí sa cítia ako pri chrípke, majú zvýšenú teplotu a trápia ich nevoľnosť. Občas majú zdurené lymfatické uzliny v blízkosti zasiahnutej pokožky. ***„Približne 50 percent prejavov pásového oparu sa nachádza v hrudnej oblasti. Lokálna bolesť pritom väčšinou o niekoľko hodín až dní predchádza vzniku kožných vyrážok, ktoré sú veľmi podobné ako pri ovčích kiahňach. Bolesť má neuralgický charakter, pripomína silnú bolesť zuba. V niektorých prípadoch pásového oparu môže byť prítomná iba akútna bolesť bez vonkajšieho kožného nálezu,“*** približuje symptómy prof. Jarčuška. Častým miestom výskytu vonkajších príznakov býva okrem hrudníka aj tvár a bedrá. Vírus sa šíri prostredníctvom nervov, ktoré majú zakončenia najmä v tejto oblasti. ***„Neprijemný je výskyt pásového oparu v niektorých lokalizáciách. V prípade postihnutia trojklaného alebo***

**tvárového nervu môže dôjsť k postihnutiu oka s prestupom infekcie na spojovku až rohovku, čo môže viesť k slepote,"** upozorňuje prof. Jarčuška. Hneď pri prvých príznakoch by sme mali navštíviť lekára, čím skôr tak urobíme, tým lepšie. Obyčajne nám lekár môže predpísať lieky zo skupiny antivirotík, ktoré brzdia množenie vírusu a rozvoj ochorenia.

### **Pásový opar a jeho liečba**

Pri pásovom opare je určite dôležitá návšteva lekára. „Liečba pásového oparu je komplexná a zahŕňa kauzálnu liečbu antivirotikami. V súčasnosti v liečbe používame druhú generáciu antivirotík. Dávka použitých antivirotík je významne vyššia ako v prípade pacientov s infekciou herpes vírusom I a herpes vírusom II," popisuje súčasnú formu liečbu prof. Jarčuška. Okrem antivirotík je účinnosť liečby možné podporiť aj rôznymi prípravkami na vonkajšie použitie. Používajú sa aj analgetiká, ktoré uľavia od bolesti. Pásový opar môže mať mierny priebeh, pri ktorom liečba trvá pár týždňov. Výnimočné sú s pásovým oparom spojené skutočne veľké bolesti v oblasti hrudného koša alebo brucha. Niekedy dokonca pacient musí byť prijatý do nemocnice na infúziu liečbu. Ochorenie má však negatívne dôsledky pre ďalší život pacientov: **„Prednedávnom sa zistilo, že pacienti v prvých týždňoch po prekonaní pásového oparu častejšie dostanú náhlu cievnu mozgovú príhodu. Jej výskyt je vyšší v prípade pacientov, ktorí prekonali pásový opar, v porovnaní s pacientmi, ktorí ho neprekonali. Podobne je to pri infarkte myokardu,"** upozorňuje prof. Jarčuška. Na pľuzgiere, ktoré sa objavujú, vám v lekárňach odporúčajú tekutý prášok, zinkovú pastu a iné prípravky. Dôležité je čistiť prasknuté vyrážky antiseptickými roztokmi, ktoré zabráňujú šíreniu vírusov na ďalších ľudí. Už sme uviedli, že vírus je veľmi málo nákazlivý pre pacientov, ktorí už v detstve prekonali ovčie kiahne. Úplne iná je situácia pri tých, ktorí toto ochorenie nemali. Títo ľudia sa môžu nakaziť pôvodným ochorením, teda ovčimi kiahňami. Vírusové ochorenie je nebezpečné, a preto by mal byť pacient niekoľko dní izolovaný od okolia.

### **Prevenia vakcináciou**

Pásový opar sa kedysi nedal liečiť a lekári odporúčali na zmiernenie infekcie B komplex a vitamín C. Pokiaľ sa toto ochorenie rozvinulo naplno, pomáhali virostatiká. V súčasnosti je už možné ochoreniu predchádzať a na slovenský trh prichádza aj vakcína. „V súčasnosti je dostupné očkovanie podaním živej vakcíny. Umožnenie očkovania proti pásovému oparu možno považovať za zásadný prielom v prevencii pásového oparu. Očkovanie významným spôsobom znižuje nielen výskyt pásového oparu, ale aj výskyt postherpetickej neuralgie. Podáva sa pacientom starším ako 50 rokov," popisuje prof. Jarčuška. **„Ak sa u pacientov so závažným ochorením plánuje liečba, ktorá významným spôsobom ovplyvňuje imunitný systém (chorí pred chemoterapiou, biologickou liečbou, dialyzačnou liečbou), je vhodné očkovať pred jej začatím. Očkovanie proti pásovému oparu má priaznivý bezpečnostný profil a k dispozícii sú údaje o dostatočnej účinnosti po podaní jednej dávky vakcíny,"** konštatuje na záver prof. Jarčuška.